

Toxiciteit in RWZI-effluent en ontvangend oppervlaktewater

De rol van biologische
effectmonitoring bij
vergaande zuivering

Jaap Postma
Ecofide

Vroeger ...

Effect van lozing
direct waarneembaar

Effectbeoordeling nog
steeds eenvoudig

Nu ...

- kwaliteit van RWZI-effluent sterk verbeterd en dus
- ecologische effectbeoordeling steeds lastiger

Maar ...

Ecologische effecten zijn er echter nog steeds !

RWZI Swindon (Engeland): 220.000 inwoners (Johnson *et al*, 2019)
lozing op rivier Ray; 80% van debiet (zomers)

Table 1 History of major changes made at Swindon WWTP

Prior to 1991	1991-1998	1999-2008	2008-2014	2015-present
- Trickling filter		----- Activated sludge -----		
			----- Phosphate stripping -----	
				--- GAC trial ---

- >1977 MaFa monitoring in rivier
- >1991 actief slib systeem
- >1999 extra P-verwijdering
- 2008 full-scale granulair actief kool

Macrofauna

- sterkste verbetering na 1991
  - aanvullende verbetering na 1999
  - kokerjuffers en watermijten nemen toe na 2008
- RWZI niet langer dominant, maar één van de factoren

Nederland

Vergelijkbare voorbeelden?

Ws Peel & Maasvallei (2011)
Effect RWZI-effluent op macrofauna

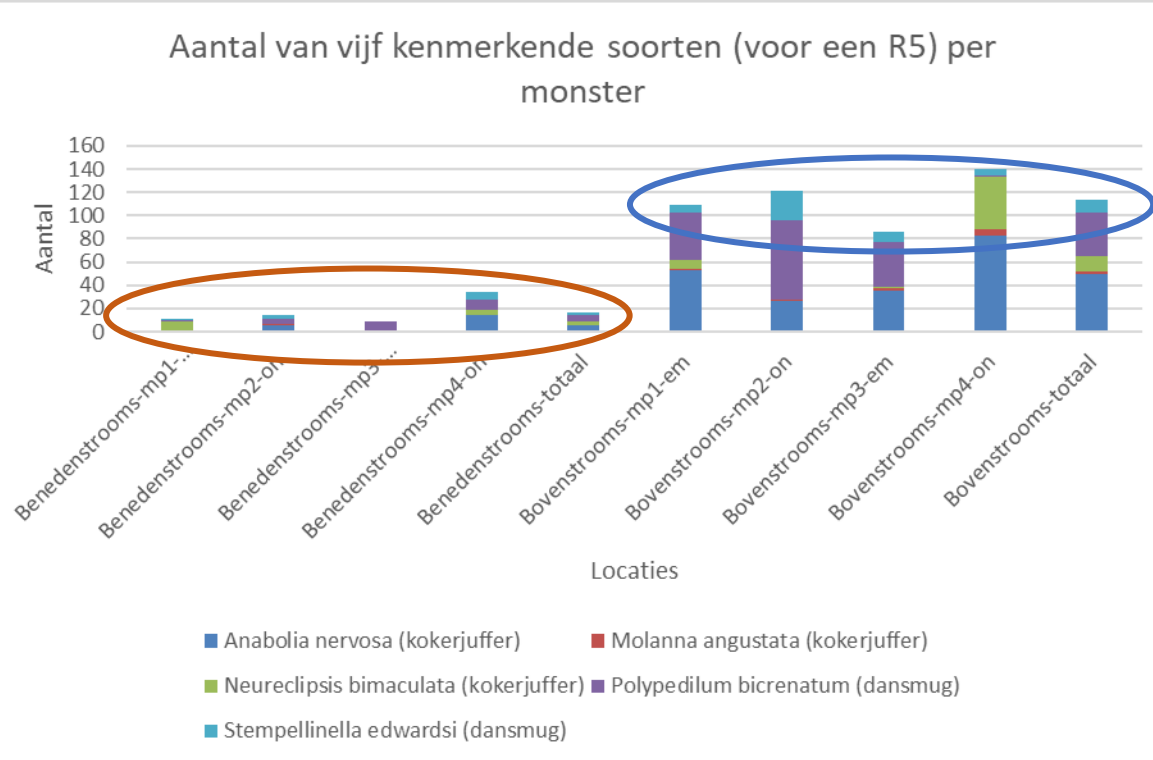
- * niet alle locaties geschikt voor onderzoek (stroming, stuwen etc)
- * Benedenstrooms
  - a) meer dominant negatieve soorten (org belasting) maar ook
  - b) afname kenmerkende soorten, niet indicatief voor org belasting

Nederland

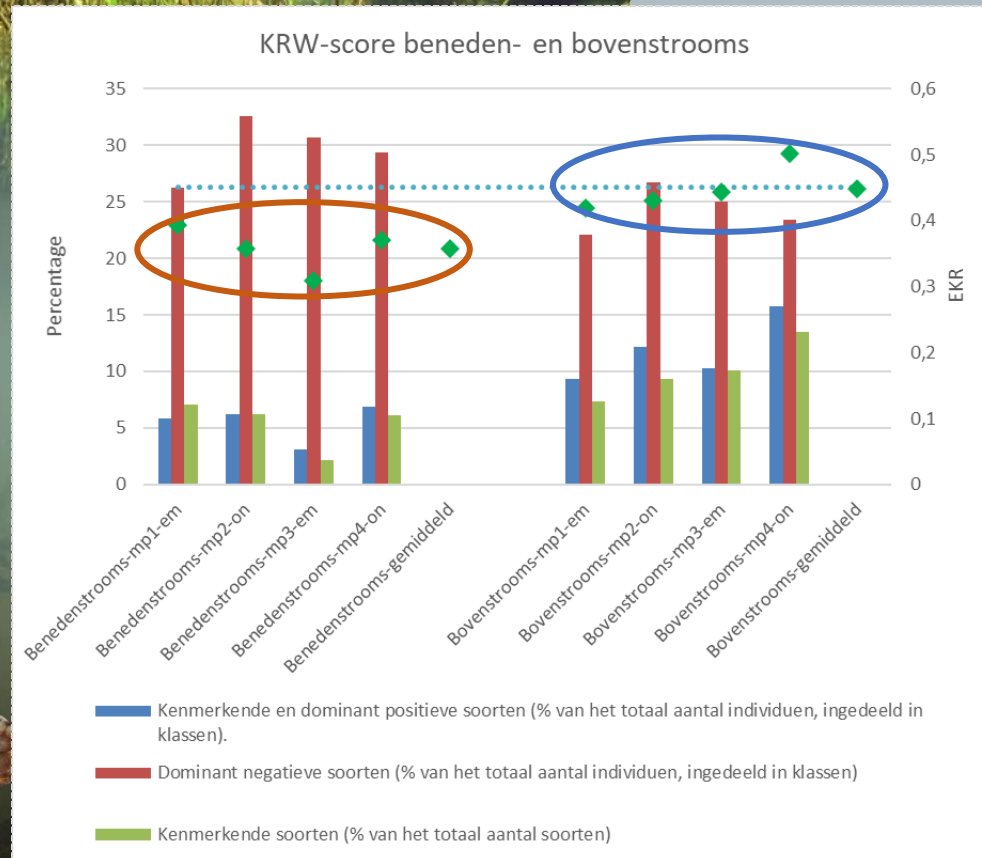
Ws Hunze en Aa's (2020) Effect RWZI Gieten op Hunze

even veel soorten, maar
bovenstrooms meer kenmerkende soorten

Nederland

Ws Hunze en Aa's (2020) Effect RWZI Gieten op Hunze

even veel soorten, maar
bovenstrooms meer kenmerkende soorten

Bovenstrooms 0,1 hogere EKR

Effect van RWZI en/of stroming?

RWZI: effect van stoffen of saprobie, slib, NH_4^+ ?

Causaliteit!

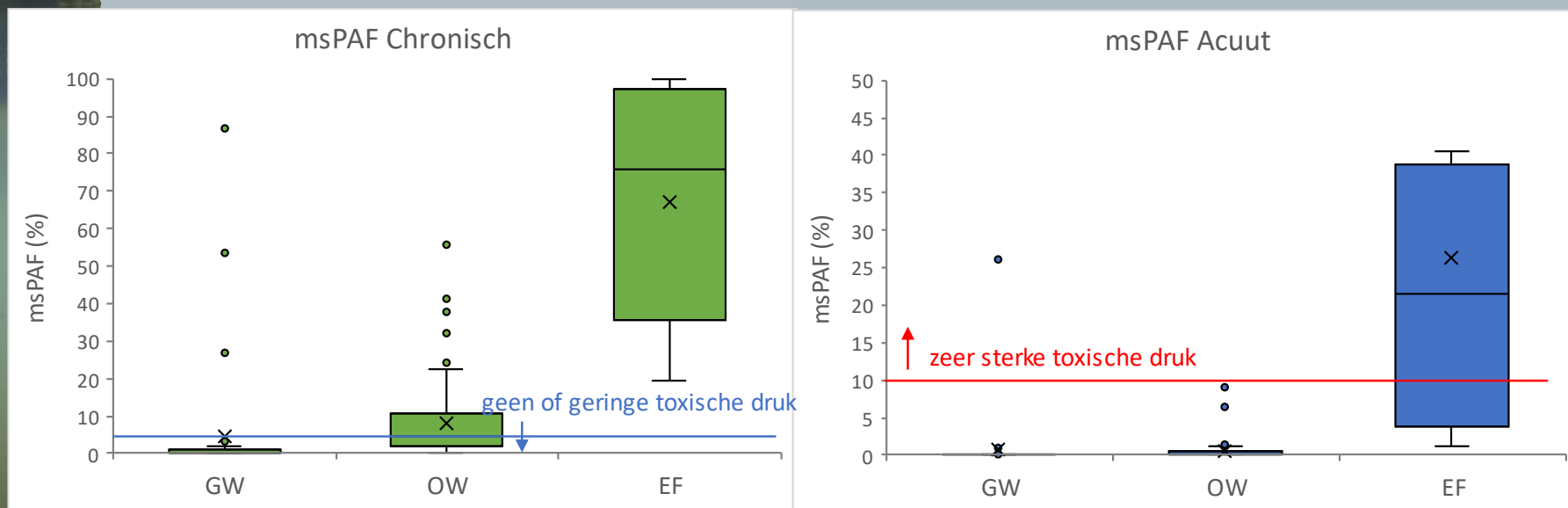
* Kennis over de stoffen

* Meer specifieke, effectgerichte parameters

* Veldonderzoek 'voor en na'

Kennis over stoffen?

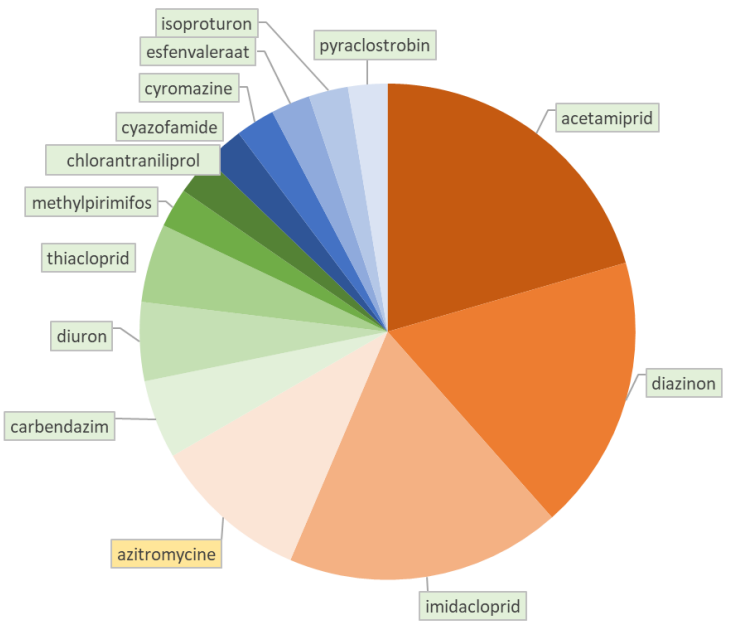
Feitenrapportage Brede Screening Maasstroomgebied

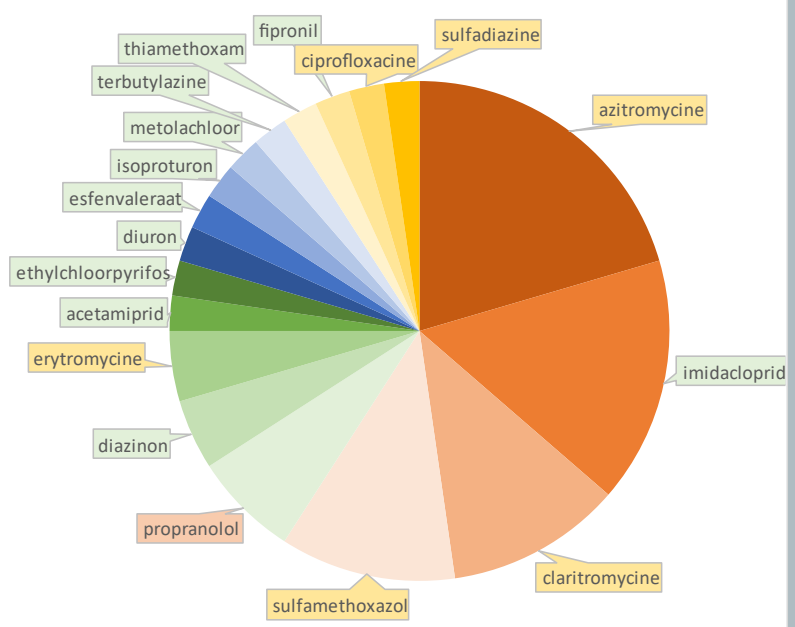

Kennis over stoffen?

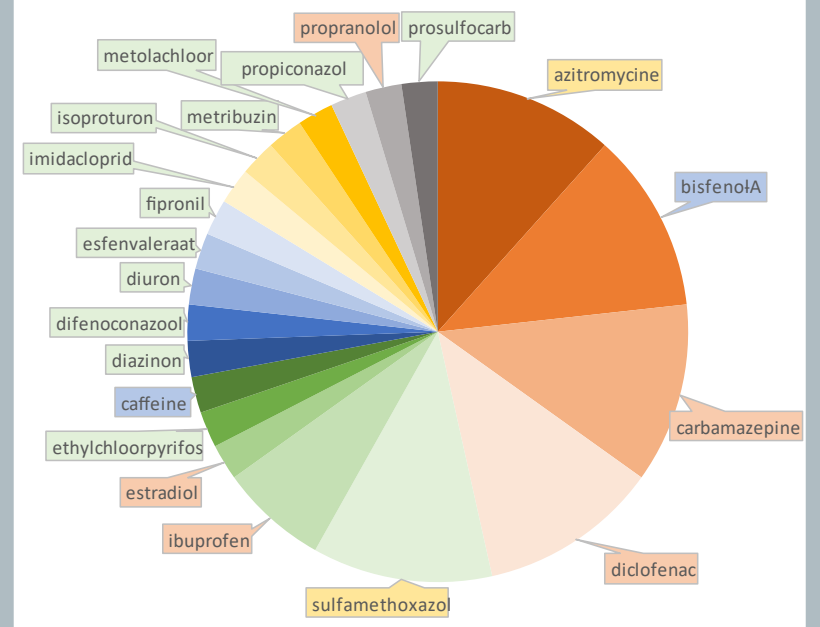
Oppervlaktewater (PAF acuut > 0,1%; n=39)

Effluent (PAF acuut > 0,5%; n=44)

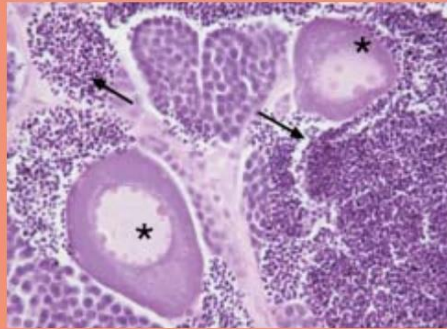

Effluent (PAF chronisch > 0,2%; n=43)

Specifieke effectgerichte parameters

Ovotestis

Ovotestis in mannelijke brasem: de vorming van vrouwelijke eicellen (sterretjes) temidden van testisweefsel met spermatozoën (pijltjes). UVA

LOES – Landelijk Onderzoek Estrogene Stoffen (2002)

Blootstelling aan RWZI – effluent in de Dommel
Effluent werd hier weinig verdund

Veldsituatie

- * Sterk verhoogde vitellogenine gehalten in plasma Brasem
- * Vervrouwelijking in 30% van de mannelijke Brasem

Laboratorium

- * Zebravis ELS-test - groter aandeel van juvenielen wordt vrouw

8 andere regionale wateren (2003)

- * 50% van de locaties laat ook (enig) effect zien

Effecten vergaande zuivering

RWZI Langwiese (Duitsland)

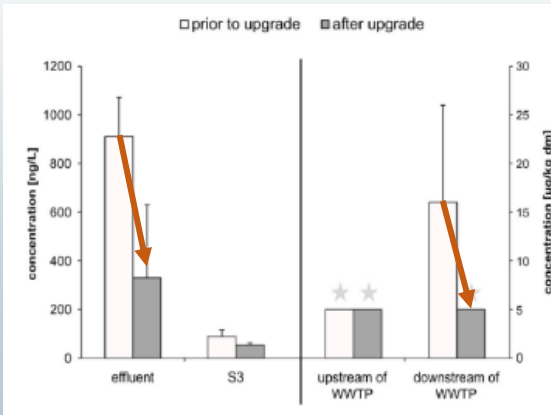
- RWZI voor 170.000 i.e.
- <2013 actief slib, chem. defosfatering en zandfilter
- Sinds 2013 full-scale poederkool

Effecten vergaande zuivering

RWZI Langwiese (Duitsland) (>2013)

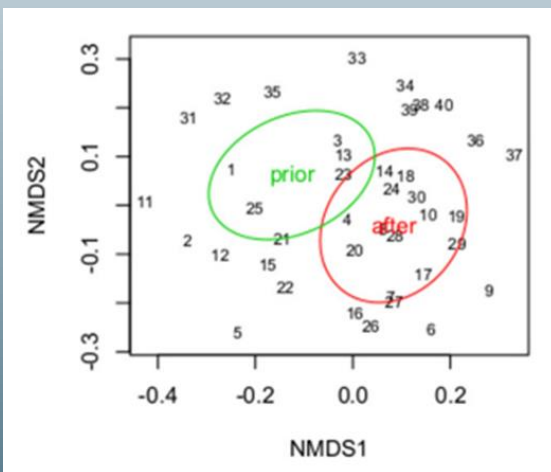

Chemie: - 60-90% lagere diclofenac conc in effluent én
- lagere diclofenac concentraties in regenboogforel

In vitro: - lager effect in effluent voor genotox, dioxine, oestrogeen

In vivo: - benedenstrooms betere ontwikkeling van zebravis larven
- in effluent kleiner effect op reproductie van slak
- beekforel: minder afwijkingen in lever, kieuwen en nieren

MaFa: - herstel gevoelige macrofauna zoals steenvliegen, haften en kokerjuffers

Onderzoek vergaande zuivering RWZI-afvalwater in NL

1) *Innovatieprogramma ‘Micro’s uit RWZI-afvalwater IPMV (2019-2023)’*

- * Meerwaarde t.o.v. bestaande technieken ozon of actiefkool (zuivering, CO₂-footprint, kosten)
- * Haalbaarheidsstudie gevolgd door pilot op RWZI
- * Zuiveringsprestaties beoordelen d.m.v. chemische én biologische effectmonitoring
- * Uniformiteit leidt tot betere vergelijking technieken (→ handreiking)

2) *Subsidieregeling ‘Verwijdering medicijnresten (2019-2027)’*

- * Full scale demo’s op RWZI met bestaande en/of innovatieve IPMV-technieken
- * Motto ‘lerend implementeren’ met voorwaarden:
  - > 10 jaar in bedrijf
  - > 70% reductie gidsstoffen (vergaand gezuiverd effluent t.o.v. influent)
- * Inspanningsverplichting: > 50% reductie van ecologische risico’s door vergaande zuivering

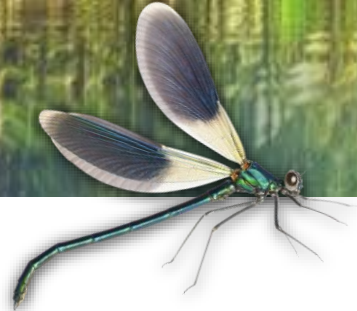

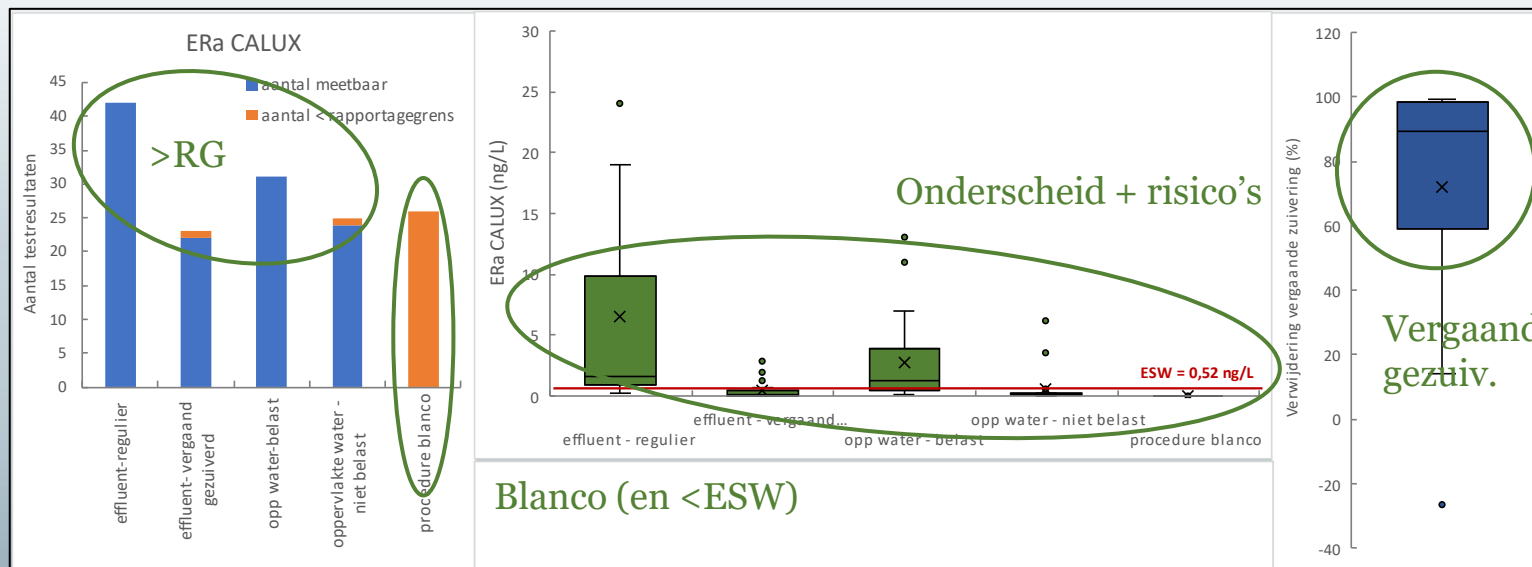
Handreiking biol. effectbeoordeling bij vergaande zuivering van RWZI-effluent

- * Monstername cf. methodiek chemische monsters (48 uur, debiet proportioneel, DWA)
- * Selectie van bioassays met 5 criteria
  - meetbare respons in regulier effluent
  - meetbare respons in vergaand gezuiverd effluent (berekening % afname)
  - relevant voor ecologische effecten in ontvangend oppervlaktewater
  - eenvoudig toepasbaar, analytisch betrouwbaar en niet te duur
  - bioassays binnen de set moeten elkaar onderling versterken
- * Selectie was voorlopig omdat aantal meetresultaten nog beperkt was.

ER-Calux

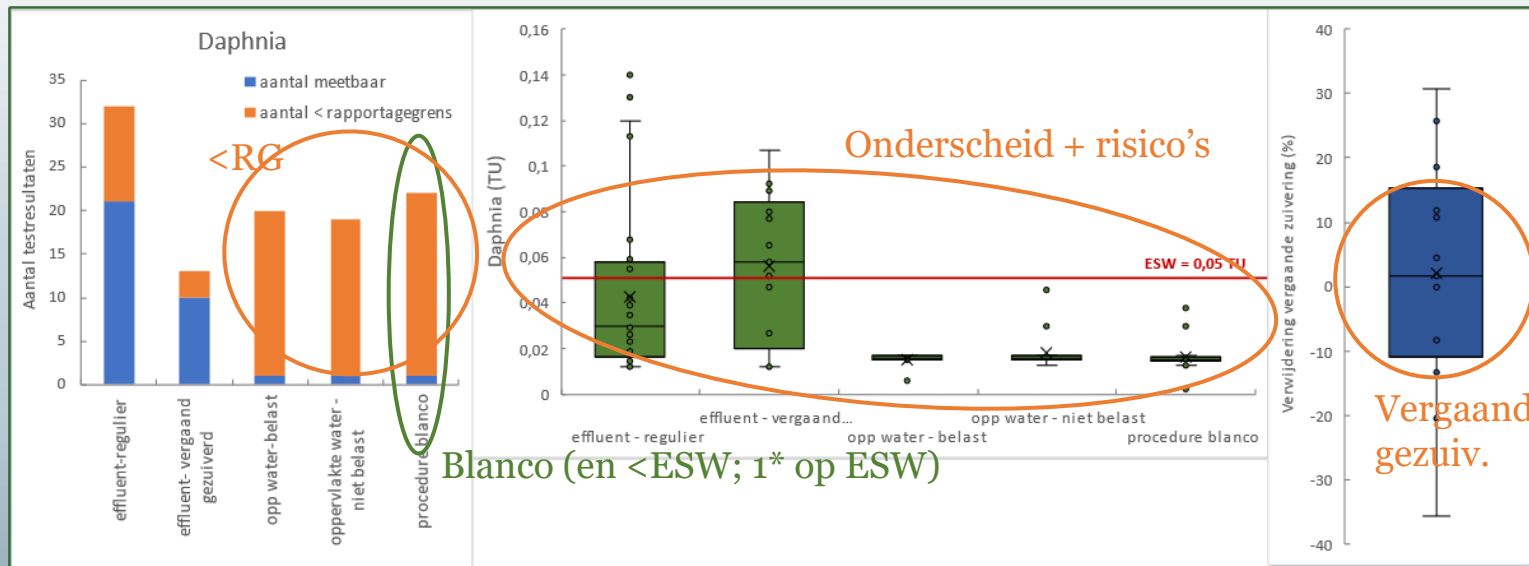

Onderbouwing ESW vanuit SSD
Handhaven

Daphnia

Onderbouwing ESW vanuit theorie (verschil acute en chron. effecten)
Niet handhaven (geen effecten in opp water)

Zijn we er nu?

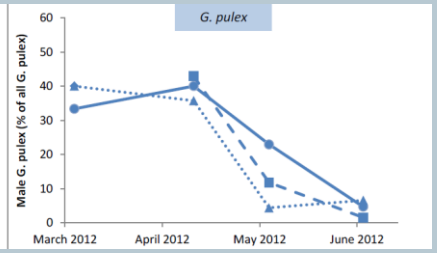
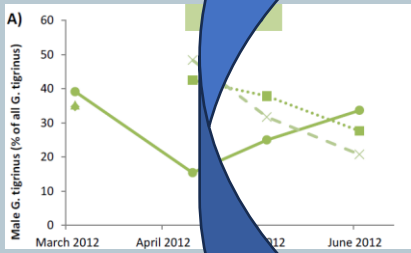

veldonder

... te
vlokreeft
pop dynamica

tox
druk

kennis over de
stoffen

effluent
oppervlaktewat
(acuut)

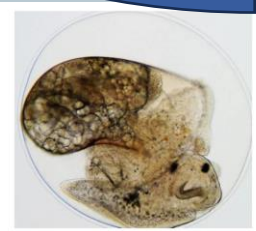
effectgerichte
parameters

meer
effectge
parameters

?
kokerjuffers,
vlokreeften

Physella acuta (adult; ca. 1 cm in length)

Physella acuta (embryo-stage)

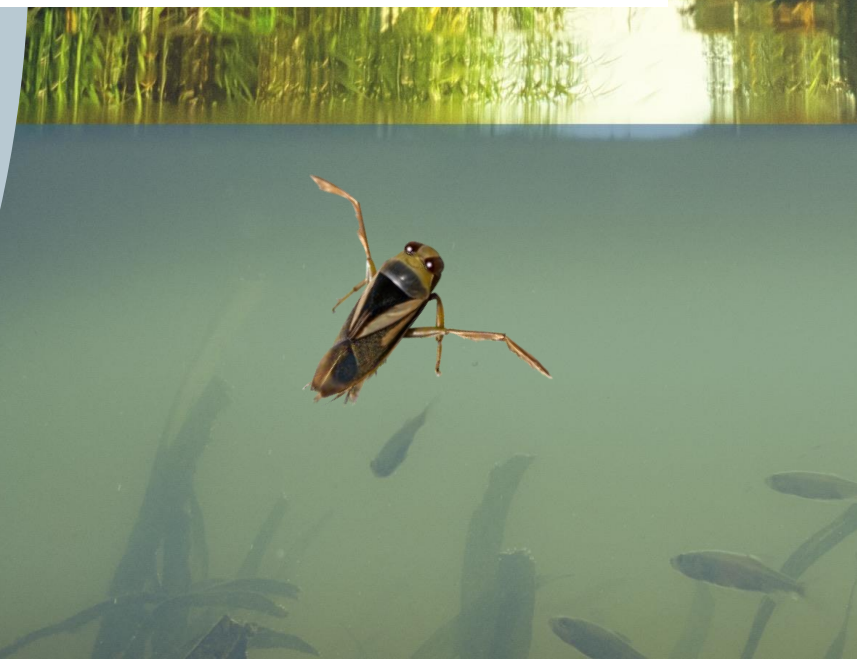
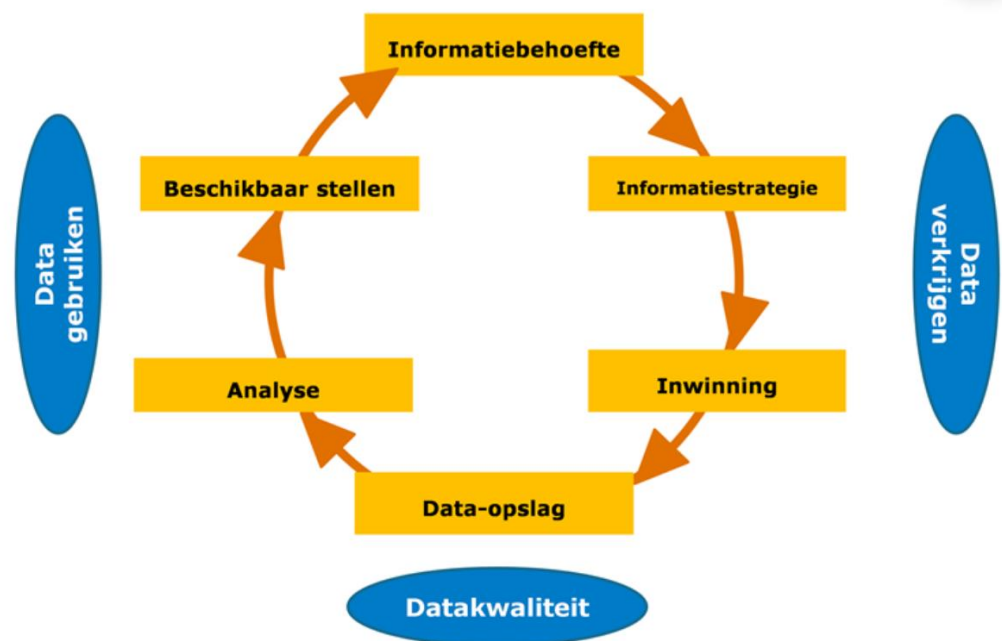
Zijn we er nu?

Doel:
inzicht in (chemische) ecologische
effecten ter onderbouwing van
keuzes over vergaande zuivering

(concept)versies enkele hoofdstukken beschikbaar
er is een visie over het eindproduct

Maar
het is nog geen samenhangend verhaal
en samenvatting ontbreekt

De informatiecyclus

— Hoe nu verder?

Aanpak:

- 1) vraag gestuurd / beslissingsondersteunend
- 2) gezamenlijk onderzoek bij enkele RWZI's
  - koppeling ecologisch effect – testparameter
  - lijst met criteria voor prioritering
- 3) andere RWZI's geselecteerde testparameters
  - hoe scoort een RWZI op deze criteria
  - na installatie: wat is het rendement

Voorbeeld:

- veel onderzoek oestrogene effecten – ER-CALUX
- nu sturen/besluiten op basis van ER-CALUX

— project AMBER

Anders **M**onitoren voor **B**etere **E**valuatie
Rendement vergaande zuivering

voor de een is amber gewoon een afvalproduct uit
het darmstelsel

maar als je het vergaand behandeld ontstaat er iets
waardevols

Allyssa Ashley Ambre Gris Eau de Parfum

Vragen ?

